

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

המשתתפים בתחרויות של ספורט פופולארי זה מאותם ימים, השתתפו מתאגרפים אנדתיים כאשר בירנבלום, היום ויישנים, צבי פופולובסקי ואליעזר נזרוב.

בשער הגיליון: שחקנית הקולנוע טרוה ברניי, כוכבת הסרט "קו וואדים".

בגיליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנים כדור, הכי צוות כתבי השבועון כתבה מצולמת, שתיארה את עזיבתו של שגריר ברית-המועצות, פאול וורשבי, את הארץ, כנל ניתוק היחסים בין ברית-המועצות לישראל, אחרי שהוטלה פצצה לבניין השגרירות הרוסית בתל-אביב. התפתחות תעשיית הקולנוע ויצירתו של הסרט התלת-ממדי הראשון, "קו וואדים", הכיאו את עורך מדור "קולנוע" לתאר את גילגולי התפתחותה של תעשיית-החלומות בהוליווד.

במדור "ספורט" השבוע לפני 25 שנים, דווח בכתבה מלוח בתצלומים על תחרות האגרוף בין נבחרות בית"ר ומכבי. בין

מנחם בגין: „אנחנו רגילים לכפצות, נשב עד הסוף" * שוק

שובר את עמוס קינן בעילום שם * הרצל רוזנבלום

ונתן דונביץ מציאים את אגדת בן-ציון סמוכה

הכנסת

כפצצה, כפצצה ואין כפצצה

לא היה זה טיבעי, אילו פסחה אוירת הפצצות על המוסד העליון במדינה. לפני שבוע שותפה גם הכנסת, אם כי רק בדרך הלצה, במישחק הילדותי אך האיום הזה.

בשעה תשע, באחד מערבי השבוע שעבר, עבר ירחמיאל בלקינד, קצין-הביטחון של הכנסת, בין שולחנות המינון, וביקש מן הנוכחים לצאת. הוא הסביר כי צילצל אלמוני, והודיע על פצצה שהונחה בבניין. רוב חברי הכנסת, העיתונאים וסגן אור-חיים שיבשו במינון, נטשו את כוסות התה ויצאו. רק ח"כ מנחם בגין, שישב בחברת שותפיו לסיעה סביב אחד השולחנות, הרגיש חובה כלפי עברו, והתלוצץ צץ: „אנו רגילים לפצצות, נשב עד הסוף" ההלצה לא השפיעה על בלקינד, שהשיב: „אדוני, אני אחראי לחייכם." סיעת חירות יצאה, והעתיקה — יחד עם עוד כמה מחברי רייכנסת — את מקום מושבה לקפה עטרה.

צבא

מסוכן מאד

באחת התקופות השחורות ביותר של מילחמת העצמאות, החליטה הממשלה לגייס את בני ה-17. גיוס זה נעשה תחילה לצורכי אימונים בלבד, אך היה ברור כי צורכי המילחמה יכפו על הממשלה גיוס לתקופה ארוכה.

הצו ירד כמחלומה על מדריכי כל תנועת הנוער. גיוס לצבא, פירושו היה פירור גרעיני ההתיישבות של התנועות. ה"פלמ"ח, שבסיסו היו במשקים ושקיים עד אז את הקשר בינם לבין המגויסים, הפך יחידה לוחמת, כאשר היחידות מנותקות מבסיסהן.

נציגי כל תנועות-הנוער החלוציות התכנסו, והחליטו לעשות מעשה בלתי-רגיל: במכתב משותף פנו ישר לדוד בן-גוריון, ודרשו למצוא פתרון שלא יסכן את כל עתידה של התנועה החלוצית. תשובתו של בן-גוריון הייתה מהירה וחוזקת: הוא פקד לשמור על אחדות הגרעינים ביחידה מיוחדת, שנקראה נוער חלוצי רוחם. נח"ל זה היה, תחילה, חלק של הגדנ"ע, והפך במרוצת הימים יחידה עצמאית שהטביע עה את חותמה על גוף הארץ.

יריקה בפרצוף? המיוחד בנח"ל היה בכך שעמד מעל לכל המפלגות, ונתן זכויות שוות בהחלט לכל תנועות-הנוער, בין אם אחדו את הממשלה או לא. הוא גייס כל גרעין כיחידה אחת, ושלח אותו במרוכז לעבודה במשק. את המדריכים המרכזיים של כל תנועות-הנוער שיחרר משירות פעיל, למען ידאגו לדור חדש בתנועות-הנוער.

השבוע הודיע שרי-הביטחון, דוד בן-גוריון, כי הגיע הקץ לאידיליה זו: 22 מדריכים של תנועת השומר-הצעיר, התנועה החזקה ביותר בכמות משקיה הצעיר, רים, קיבלו הודעה להתייצב מיד לשירות פעיל. הנימוק לביטול החופשות: השומר הצעיר השמיץ את צה"ל, שעה שהתנגד בתוקף להארכת תקופת השירות בצבא. המעשה לא הפתיע את אנשי השומר הצעיר. „בן-גוריון רוצה מזמן לחסל את

„העולם הזה" 800 תאריך: 26.2.53

בן 35, יליד בצרה. היו לו כל המעלות הדרושות: קודם כל, הוא היה עולה חדש, עיראקי. זו כבר הייתה כימעה-הוכחה. אף כי לא היתה שום הוכחה לכך שהפושע לא בא מתל-אביב או מירושלים, היה למן הרגע הראשון ברור לכל, גם למישרת ישראל, שזה יכול להיות רק עולה-חדש הגר במעברה.

שנית: הוא גר בבית-קברות. הוא חי לבדו עם כלב. הוא „התאים" לתיאור של הילד היחיד שראה את הפושע ביום ביצוע הפשע. בביתו נמצאו תמונות של ילדות. אפשר היה לסמוך על סמוכה.

התלהב נתן דונביץ, סופר הארץ: „על בגדיו נמצאו כתמידים והפרשה אחרת. על פניו נמצאו שריטות ובשערו השחור נמצאה שיערה בלונדית..." יתר על כן, הוא נעצר כבר כמה פעמים כשניסה לגעת בנשים ובילדים באוטובוס.

אילו שקל משהו לרגע קט את העובדות בדיעה צלולה, היה צוחק מכל העניין. הלשנה של אדם היסטרי, יצור עלוב ומת-בודד שלא מצא את מקומו בחיים, אי-נורמאליות בולטת לעין — כל אלה היו בדיקת התכונות שהיו קצת גלויות מכדי להיות משכנעות באמת. פושע מיני אמיתי נראה, לדעת מומחים, בדיקת להיפך: אדם שקט, צנוע וחביב על הבריות.

אולם ההיסטריה הגיעה לשיאה, איש לא היררה. „לאחר שחזרו (הקצינים גרשון מאירי ואברהם מוס) אמרו שהנער הוא האיש אשר המישרה מחפשת אותו כיממה האחרונה", הודיע דונביץ בתרועת ניצחון. **צבא של מיפצצות.** היה זה האת

תלרעה מחריש-אוזניים של תיומורת הר-לינץ. „נעצר חשוד בריצה-המונסטר... רצון העם בחקירה מהירה ובמישפט קצר ו-דינאמי... אין רגש הציבור המזועזע מסוגל לעמוד בפני השוהות פרוצדורליות שתשי-תרענה על פני חודשים ושנים (מישפט מהיר) דרוש נוכח צבא השטנים והמיפ-צלות, והמיפצלות-יכוח, ישראל מלאה אותם, הרוצחים ואונסים וטרופים כאן כמי-עט מדי יום ושבע..." כך זעק ד"ר הרצל רוזנבלום בטורו.

וכאן, לפתע, עברה רוח צוננת על הר-מישרה. התברר שאין שמץ של הוכחות נגד בן-ציון סמוכה. שהובא לפני השופט ודרש, בחיור, משכורת תמורת ימי מעצרו. אילו הגיעו דברים עד לנקודה זו באר-צות-הברית, היה קורה אחד משני דברים: או שד"ר הרצל רוזנבלום וחבריו היו מצליחים להסעיר את ההמונים שיעלו ל-שערי בית-הסוהר, יוציאו את העציר ויתלו אותו על העץ הראשון, דבר המוכר בעולם בשם „לינץ". או שהמישרה היתה עושה מעשה הקרוי „פריים-אפ", שפירושו: המישרה היתה מזויפת את ההוכחות, כדי לחייב את העצור בדין ולהציל את כבודו.

לכאן או לכאן, גורלו של בן-ציון סמוכה נראה חרוץ: המישרה הזקוקה להצלחות, והעיתונות הזקוקה לכותרות, כבר חרצו את הדין. אולם מדינת ישראל אינה אר-צות-הברית, ומישרת ישראל עודנה ספרי-גה במסורת בריטית, מסורת של מומחים עצמאיים שחובתם לומר את האמת. הם, השערות וההפרשות נשלחו למעבדות הר-מישרה. התשובה היתה שלילית. הילד לא זיהה את בן-ציון סמוכה במיסדר-זיהוי.

למחרת היום ירד מסך מוזר של שתיקה על מישרת-ישראל. שום קצין לא מסר הודעה כלשהי. קצינים מילמלו שהעיתונות סילפה את דבריהם. העיתונאים הכחישו זאת, אולם גם עליהם ירד מסך השתיקה. בעיתוני הערב ירד הרצף לפינה נסתרת ביותר, המוזר ביותר היה כי ההיסטריה העצומה שככה לגמרי, ואילו הרוצח התהלך חופשי, מוכן למבצע פשעים נוספים.

חילון ממצוקה. לבסוף פנה קינן, בלית ברירה, שוב אל גרשום שוקן, עורך ובעלי הארץ, אשר חילץ אותו מן המצור קה הכספית והזמן אצלו טור יומי של קריקטורות מענייני דיומא, שבהן מופיעה דמות אחת, „כושי". השבוע הודפסו הר-קריקטורות הראשונות של קינן בהארץ. הן לא היו חתומות, אפילו לא בשם בדוי.

במדינה

מישפט לינץ

רחל לוי, ילדה בלונדית בת ארבע, שנעלמה מבית הוריה, נמצאה ליד משר-כת צבירים, כשגופתה עירומה כמעט וכולה מנואלת בדם. הרופא-הפאתולוג קבע ש-הילדה נאנסה באכזריות, ואחר-כך נרצחה. מישרת ישראל גייסה 200 שוטרים ללכידתו של האנס-הרוצח. השוטרים היו תחת פיקודו של עמוס בן-גוריון. לחצוצרות המישרה הצטרפה עד מהרה תיומורת של עיתונות, שיצרה היסטריה המונית שדוגמתה עדיין לא היתה בארץ. הכלי הבולט בתיומורת זו היה ד"ר הרצל רוזנבלום, עורכו הוותיק של ידיעות אחר-ונות.

„הספקנו לעלות של שיקאגו (אשר) הר-פשעים המיניים המתחוללים בה אינם מגיי-עים אפילו לקרסוליו של המתחולל אצלנו בשטח הזה... אוכלי-אדם מהג'ונגל... הר-קאינבאלים היהודים הללו מתייצבים בר-דרכם של ילדינו התמימים והטהורים... הארץ האומללה הזאת נתמלאת, כתוצאה מהעלייה הגדולה, פושעים וגנבים ואנסים ורמאים וזונות ורועי-זונות... בארצותיהם, שמשם עלו הגנה, היו תלויים מזמן על העץ... אני אומר: דרושות תליות... תליין קבוע כפקיד בעל כבוד במדינה..."

למזלם של המישרה והעיתונות, הופיע השטן ברגע הנכון. השטן התוודע הציבור לבן-ציון סמוכה,

התנועה הקיבוצית, מפני שהאמריקאים אינם רוצים בקומונות, אמר. „זה רק צעד נוסף בדרך החיסול." השיבו אנשי מפא"י: „האם אנחנו צריכים לתת הקלות למי שיורק בפנינו?"

יריקה או לא, היה זה מעשה קצרי-ראי. הוא העמיד בגלוי סיסמות פוליטיות מעל למעשים חלוציים, והלם מהלומה נור-ספת בשירי החלוציות העלובים למדי שנותרו בקרב הנוער הישראלי.

עיתונות

כושי כושי בא

שעות מספר לפני שנאסר עמוס קינן, איש הארץ, ליד ביתו של שרי-התחבורה המנות דוד צבי פנקס, בלילה שבו הת-פוצצה פצצה בפתח דירת השר, סיים העיתונאי הצעיר (25) את כתיבת טורו היומי עוזי ושות'. זה היה האחרון בסידרת הרשימות הסאטיריות שפירסמו את שמו. הרשימה התפרסמה בגיליון הארץ שיצא לאור למחרת הנחת הפצצה. כאשר ישב קינן בבית-הסוהר הוסיף הטור להתפרסם בעיתון, אולם נכתב בידי אחרים.*

אחרי שבית-הדין זיכה את קינן ואת שאלתיאל בן יאיר מאשמת נשיאת הפצצה, שוב לא היו שערי הארץ פתוחים לפני קינן. הוא ניסה למצוא עבודה במקומות אחרים, במיקצועות שונים, אולם נתקל בר-סירובים, „יש לי הרושם כאילו נתן משהו הוראה סודית שלא להעסיק אותו." התי-לונן קינן.

במשך חמשת החודשים מאז שוחרר על-ידי בית-הדין מחוזיו, התהלך בצל העיר-עור שהושג לבית-המישפט-העליון על-ידי פרקליט המדינה, מצבו החומרי היה בכל-רע.

* ביניהם בנימין תמוז, המשמש כיום כעורך מדור הסיפורות וסיקור התרבות במערכת הארץ.

גרשון מאירי מוכיח את בן-ציון סמוכה לבית-המישפט אל יתהלל אסור כמפענח